

Kad un kāpēc pamatkapitālu izteikt eiro?

17. Mar. 2016, Zane Paeglīte un Natālija Šestakova, ZAB "SORAINEN"

<http://business.ifinances.lv/raksti/uznemuma-vadiba/juridiskie-padomi/kad-un-kapec-pamatkapitalu-izteikt-eiro/8564>

Līdz ar eiro ieviešanu 2014. gadā uzņēmumiem ir jāveic izmaiņas statūtos un pamatkapitāls jāizsaka no latiem uz eiro. Par korporatīvo dokumentu atbilstību likuma prasībām primāri ir atbildīga kapitālsabiedrības valde.

Sākotnēji [Komerclikums](#) (KL) paredzēja, ka kapitālsabiedrībām pamatkapitāla un daļas (akcijas) nominālvērtība ir jāizsaka eiro līdz 30.06.2016. Tāpat, rūpīgi analizējot [KL](#) normas, varēja secināt, ka, neveicot pāreju uz eiro paredzētajā termiņā, kapitālsabiedrības statūti vairs neatbilstu [KL](#) prasībām un šis apstāklis formāli varētu būt iemesls, lai Uzņēmumu reģistrs (UR) uzsāktu procesu par kapitālsabiedrības izslēgšanu no komercreģistra.

Grozījumi [KL](#), kas stājās spēkā 04.06.2015., situāciju mazliet vienkāršoja, jo 30.06.2016. kā strikts termiņš pamatkapitāla izteikšanai eiro tika atcelts. Tas ir vērtējams pozitīvi, jo šībrīža regulējums piešķir kapitālsabiedrības valdei salīdzinoši lielāku rīcības brīvību. Tiesa gan, pats pienākums sakārtot kapitālsabiedrības dokumentus un izteikt pamatkapitāla un daļas (akcijas) nominālvērtību eiro paliek, jautājums tikai, kurā brīdī katrai kapitālsabiedrībai to ir visizdevīgāk veikt.

Saskaņā ar [KL](#) šobrīd kapitālsabiedrības vairs nevar reģistrēt komercreģistrā statūtu grozījumus, ja vienlaicīgi arī pamatkapitāla un daļas (akcijas) nominālvērtība netiek izteikta eiro.

Lai komercreģistrā reģistrētu izmaiņas kapitālsabiedrības statūtos, UR ir jāiesniedz šādi dokumenti:

- pieteikums (18.veidlapa);
- dalībnieku (akcionāru) sapulces protokols, tā izraksts vai vienīgā dalībnieka (akcionāra) lēmums;
- statūtu jaunā redakcija;
- statūtu grozījumi;
- kvīts par valsts nodevas un publikācijas "Latvijas Vēstnesī" apmaksu;
- sabiedrībai ar ierobežotu atbildību (SIA) ir jāiesniedz arī dalībnieku reģistra pēdējais nodalījums kā apliecinājums par dalībniekiem piederošajām daļām.

Pamatkapitāla denominācija no latiem uz eiro nav sarežģīts process, bet tas var būt komplicētāks tām kapitālsabiedrībām, kurām ir 2 vai vairāki dalībnieki (akcionāri), jo ir jāņem vērā arī statūtu noteikumi par dalībnieku (akcionāru) sapulču sasaukšanas un lēmumu pieņemšanas kārtību. Tāpat, denominējot pamatkapitālu un daļas (akcijas) nominālvērtību, pēc iespējas ir jānodrošina līdzšinējā proporcionalitāte starp dalībniekiem (akcionāriem).

Iesaku kapitālsabiedrības valdei izvērtēt esošos statūtus un tad izvēlēties atbilstošāko brīdi korporatīvo izmaiņu veikšanai, jo atkarībā no situācijas katram scenārijam ir savas priekšrocības.

1.scenārijs: kapitālsabiedrība pamatkapitāla izteikšanu eiro veic līdz 30.06.2016.

Dokumenti par pamatkapitāla un daļas nominālvērtības izteikšanu no latiem uz eiro ir jāiesniedz UR līdz 30.06.2016. Ja kapitālsabiedrības veic denomināciju minētajā termiņā un statūtos nav citu grozījumu kā tikai tie, kas saistīti ar pāreju uz eiro, denominācijas procesam tiek piemēroti vairāki atvieglojumi:

- lēmumu par statūtu grozījumiem dalībnieku (akcionāru) sapulce var pieņemt ar vienkāršu balsu vairākumu. Tas ir mazāks balsu skaits, kāds būtu nepieciešams citos gadījumos, kad tiek grozīti statūti. Tomēr, lai piemērotu "atvieglotās"

prasības lēmuma pieņemšanai, ir rūpīgi jāizvērtē plānoto statūtu grozījumu apjoms kopsakarā ar esošo statūtu prasībām, kas ir izvirzītas lēmumu pieņemšanai par grozījumiem statūtos;

- kapitālsabiedrība ir atbrīvota no valsts nodevas par izmaiņu reģistrēšanu komercreģistrā un ziņu izsludināšanu "Latvijas Vēstnesī".

2.scenārijs: kapitālsabiedrība pamatkapitāla izteikšanu eiro veic līdz 30.06.2016., bet paralēli izdara arī citas izmaiņas statūtos.

Šādā gadījumā netiek piemērota [KL](#) noteiktā "atvieglotā" procedūra un lēmuma pieņemšanai par statūtu grozījumiem ir jāpiemēro [KL](#) vai statūtos noteiktās prasības, kā arī dalībnieku (akcionāru) sapulces protokols un statūti ir jāapliecina pie notāra. Arī valsts nodeva par izmaiņu reģistrēšanu komercreģistrā un ziņu izsludināšanu "Latvijas Vēstnesī" ir maksājama parastā kārtībā.

3.scenārijs: kapitālsabiedrība pamatkapitāla izteikšanu eiro līdz 30.06.2016. nav veikusi.

Šādā gadījumā UR pats automātiski konvertēs kapitālsabiedrības pamatkapitālu no latiem uz eiro, ievērojot oficiālo lata un eiro maiņas kursu (1 EUR = 0,702804 Ls).

Ja UR būs konvertējis pamatkapitālu no latiem uz eiro, SIA vai AS valdei vienlīdz ir pienākums organizēt pamatkapitāla un daļas (akcijas) nominālvērtības denomināciju no latiem uz eiro un to pamatojošos dokumentus iesniegt UR tad, kad reģistrācijai komercreģistrā tiek pieteiktas jebkādas citas izmaiņas.

Veicot denomināciju pēc 30.06.2016., tai vairs nevarēs piemērot "atviegloto" procedūru. Ja kādu iemeslu dēļ kapitālsabiedrības valde izvēlas šo scenāriju, tad, lai izvairītos no situācijas, kad ir steidzami jāveic korporatīvās izmaiņas un pamatkapitāla denominācija varētu ietekmēt izmaiņu veikšanas termiņus, ieteiktu izvērtēt, vai tuvākajā laikā pēc 30.06.2016. nav plānotas kādas steidzamas korporatīvās izmaiņas, kā arī vai kapitālsabiedrības valdes pilnvaru termiņš joprojām ir spēkā. Tas ļaus laicīgi sagatavoties plānotajām izmaiņām.

Tāpat arī ieteiktu veikt pamatkapitāla denomināciju līdz 30.06.2016. tām kapitālsabiedrībām, kurās ir vairāki dalībnieki (akcionāri). UR mājaslapā internetā ir pieejams t.s. eiro kalkulators, taču situācijā, kad kapitālsabiedrībā ir vairāki dalībnieki (akcionāri), ir būtiski vēlreiz pārbaudīt, vai, izmantojot kalkulatoru, iegūtais aprēķins nodrošina gan eiro ieviešanas kārtības likumā minētos pamatprincipus par pamatkapitāla

saglabāšanu pēc iespējas lielākā apmērā un proporciju (daļu/akciju sadalījumu), kāda pastāv starp dalībniekiem / akcionāriem pirms denominācijas, gan arī balsu sadalījumu dalībnieku (akcionāru) sapulcē. Praksē ir nācies saskarties ar gadījumiem, kad pamatkapitāla denominācijas rezultātā tieši vairākuma dalībnieks iegūst papildu balsis, kas atsevišķās situācijās var būtiski ietekmēt līdzšinējo samēru lēmumu pieņemšanā starp vairākuma dalībnieku un mazākuma dalībnieku kopumu.

Mainot pamatkapitāla un daļas (akcijas) nominālvērtību no latiem uz eiro, der atcerēties šādus pamatprincipus:

- SIA pamatkapitāla daļa ir izsakāma veselos eiro (bez atlikuma);
- SIA daļas mazākā nominālvērtība var būt 1 EUR;
- AS pamatkapitāla akcija var tikt izteikta eiro un centos;
- AS akcijas mazākā nominālvērtība var būt 10 c;
- pamatkapitāla daļas (akcijas) nominālvērtības denominācijā piemēro oficiālo lata un eiro maiņas kursu. Atšķirībā no vispārīgajiem naudas summu noapaļošanas principiem, denominējot daļas (akcijas) nominālvērtību no latiem uz eiro, noapaļošanu visās situācijās veic uz leju;
- izsakot daļas (akcijas) nominālvērtību no latiem uz eiro, pēc iespējas ir jā saglabā tā proporcija (daļu (akciju) sadalījums), kāda pastāv starp dalībniekiem (akcionāriem);
- denominācijas rezultātā izmaiņām attiecībā pret pamatkapitāla apmēru ir jābūt pēc iespējas minimālām (ne vairāk par 1,6%).
- ja nepieciešams, lai nodrošinātu pēc iespējas minimālākas izmaiņas pamatkapitālā, tajā pašā laikā pēc iespējas saglabājot esošo proporciju daļu (akciju) sadalījumā starp dalībniekiem (akcionāriem), ir atļauts mainīt daļas (akcijas) nominālvērtību (t.i., noteikt citādāku nekā to, ko iegūst, konvertējot daļas nominālvērtību no latiem uz eiro) ar nosacījumu, ka daļas (akcijas) nominālvērtība nav mazāka par likumā atļauto minimālo daļas (akcijas) nominālvērtību;
- denominācijas rezultātā iegūto atlikumu, ko nevar izteikt jaunās pamatkapitāla daļās (akcijās), pamatojoties uz dalībnieku (akcionāru) sapulces lēmumu, izmaksā dalībniekiem (akcionāriem) proporcionāli viņu ieguldījumam vai ieskaita kapitālsabiedrības rezervēs.

Svarīgi

Gatavojot dokumentus pamatkapitāla izteikšanai eiro, ir būtiski pārlicināties, vai SIA valde ir jau iesniegusi UR dalībnieku reģistra pirmo nodalījumu. Paraksti uz dalībnieku reģistra pirmā nodalījuma vienmēr ir apliecināmi notariāli (alternatīva – tie var būt parakstīti ar drošu elektronisku parakstu vai UR amatpersonas klātbūtnē). Gatavojot pirmo dalībnieku reģistra nodalījumu, ir obligāti jānorāda arī sākotnējais daļu apmaksas datums.

Ja SIA valde dalībnieku reģistra pirmo nodalījumu iesniedz kopā ar dokumentiem par pamatkapitāla izteikšanu eiro, tad dalībnieku reģistra nodalījums ir parakstāms pie notāra. Savukārt, ja SIA jau ir iesniegusi dalībnieku reģistra pirmo nodalījumu UR un, izsakot pamatkapitālu eiro, gatavo jaunu dalībnieku reģistra nodalījumu, un pieteikumu par pamatkapitāla izteikšanu eiro iesniedz UR līdz 30.06.2016., tad arī jaunā dalībnieku reģistra nodalījuma parakstīšanai var piemērot "atviegloto procedūru".

SIA, kurā ir 2 dalībnieki vai vairāk un kura nav vēl iesniegusi UR dalībnieku reģistra pirmo nodalījumu, to noteikti vajag izdarīt pēc iespējas ātrāk, pretējā gadījumā SIA valdei var tikt piemērots administratīvais sods.